วารสารจิตวิทยาคลินิกไทย

หน้าเว็บของวารสาร: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tci-thaijclinicpsy

นิพนธ์ต้นฉบับ

ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ (Parental Burnout Assessment: PBA) ฉบับภาษาไทย

แสงเดือน ยอดอัญมณีวงศ์[1*], อิสระ บุญญะฤทธิ์[1], อัศวิน นาคพงศ์พันธุ์[2], ดรณี จันทร์หล้า[1]

[1] *ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*

[2] *ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*

[*] ผู้นิพนธ์ประสานงาน, e-mail. saengduean.y@cmu.ac.th

รับบทความ: 8 สิงหาคม 2566 | **แก้ไขบทความ:** 29 สิงหาคม 2566 | **ตอบรับบทความ:** 13 ตุลาคม 2566

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแปลแบบประเมิน parental burnout assessment ฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ด้วยกระบวนการแปลข้ามวัฒนธรรมตามแนวทางมาตรฐานของการประเมินแบบรายงานตนเองร่วมกับการแปล การสังเคราะห์การแปล การแปลย้อนกลับ และการเทียบเท่าทางวัฒนธรรม และทดสอบคุณสมบัติทางการวัดทางจิตวิทยาได้แก่ ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบประเมินฉบับภาษาไทย **วัสดุและวิธีการ** แบบประเมินประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ (ความอ่อนล้าในการเป็นพ่อแม่ ความเป็นพ่อแม่ที่ต่างไปจากเมื่อก่อน ความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการเป็นพ่อแม่ และความห่างเหินทางอารมณ์กับลูก) จำนวน 23 ข้อคำถาม โดยกระบวนการพัฒนาดังนี้ แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จากนั้นแปลกลับจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ วิเคราะห์ผลการแปล และใช้การประชุมผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินฉบับภาษาไทยที่ได้มีการหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยทดสอบกับพ่อแม่ชาวไทยจำนวน 517 คน และนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างทฤษฎีและความเชื่อมั่น **ผลการศึกษา** แบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาไทย มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างทั้ง 4 องค์ประกอบเหมือนต้นฉบับและมีความเชื่อมั่นในระดับดี **สรุป** แม้แบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ฉบับภาษาไทยจะมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและมีความเชื่อมั่นในระดับดี อย่างไรก็ตาม หากนำมาใช้จริงควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เช่น การปรับคำในบางข้อคำถามหรือมีการกลับข้อคำถามให้อยู่ในรูปประโยคทางบวก

คำสำคัญ: ภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่, แบบประเมิน, ความเที่ยงตรง, ความเชื่อมั่น

Thai Journal of Clinical Psychology

Journal homepage: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/tci-thaijclinicpsy

Original Article

Validity and Reliability of the Parental Burnout Assessment (PBA) Thai Version

Saengduean Yotanyamaneewong[1*], Itsara Boonyarit[1], Assawin Narkpongphun[2], Daranee Junla[1]

[1] *Department of Psychology, Faculty of Humanities, Chiang Mai University*

[2] *Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chiang Mai University*

[*] Corresponding author, e-mail. saengduean.y@cmu.ac.th

Received: 8 August 2023 | **Revised:** 29 August 2023 | **Accepted:** 13 October 2023

Abstract

Objectives: The aims of this study were to translate the Parental Burnout Assessment (PBA) to Thai with the process of cross-cultural adaptation of self-report measures' standard guidelines, including forward translation, synthesis of the translation, back translation, cross-cultural adaptation, and pretesting and to examine its psychometric properties, i.e., validity and reliability. **Materials and methods:** The PBA consist of 4 dimensions (exhaustion in one's parental role; contrast with previous parental self, feelings of being fed up one's parental role and emotional distancing from one's children) 23 items. The PBA was developed by using the following methods: forward translation, synthesis of the translations, back translation, expert panel committee. The PBA-Thai version was validated in 517 Thai parents for the construct validity and reliability through a confirmatory factor analysis. **Results:** When the measurement model of PBA -Thai version was adjusted to rectify the problem of wording redundancy, the results showed the model fit with an empirical data with consists of 4 dimensions as the original model and its reliability was in a good level. **Conclusion:** Though the Parental Burnout Assessment-Thai version shows satisfactory construction validity and reliability. However, there should be further studies in adapting some words among the items and reversed items into a positive sentence.

Keywords: Parental burnout, Assessment, Validity, Reliability

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในช่วงต่าง ๆ ของชีวิตอาจก่อให้เกิดความตื่นตัว กังวล ไปจนถึงความตึงเครียดได้ ไม่ว่าจะเป็นการเกิด การเสียชีวิต การย้ายถิ่นฐาน และอื่น ๆ การเป็นพ่อแม่ (parenthood) ก็เป็นความเปลี่ยนแปลงในช่วงชีวิตหนึ่งของความเป็นมนุษย์เช่นกัน แม้การเป็นพ่อแม่เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นงานที่สร้างความภาคภูมิใจและความสุขใจให้กับคนที่เป็นพ่อแม่ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นงานที่ใช้ทรัพยากรทั้งทางกายและจิตใจอย่างมาก อีกทั้งคนที่เป็นพ่อแม่อาจต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้ชีวิต (life style) และต้องปรับตัวต่อการใช้ชีวิตที่มีลูกที่ต้องรับผิดชอบ ดังนั้น ความเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นพ่อแม่ (parenthood) สามารถทำให้เกิดความตึงเครียดได้เช่นเดียวกับการทำงาน (Crnic et al., 2005; Latson, 1995; Ostberg & Hagekull, 2000)

ในประเทศไทย จากการศึกษาของ Prasopkittikun et al. (2010) พบว่าปัจจัยด้านการศึกษา การรับรู้สมรรถนะของตนเองในการดูแลทารก การสนับสนุนทางสังคม ลักษณะอาชีพ และความเป็นเด็กเลี้ยงยาก-ง่าย มีความสัมพันธ์กับความเครียดในการเลี้ยงดูลูก และเช่นเดียวกับภาวะหมดไฟในการทำงาน ความตึงเครียดที่เรื้อรังของความเป็นพ่อแม่ ร่วมกับความท้าทายที่เกิดขึ้นในการเลี้ยงลูกและลักษณะบุคลิกภาพบางประการของตัวพ่อแม่เองก็อาจนำไปสู่ภาวะการหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ได้ (Vigouroux et al., 2017) และเมื่อพ่อแม่อยู่ในภาวะที่เครียดจากการเลี้ยงลูก สามารถส่งผลลบไม่เฉพาะต่อสุขภาพของตัวพ่อแม่เองเท่านั้น (Kwok & Wong, 2000) หากแต่ยังส่งผลต่อความสามารถในการเลี้ยงลูก (Assel et al., 2002) ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก และพัฒนาการของเด็กได้อีกด้วย (Crnic et al., 2005; Deater-Deckard, 2005; Feldman et al., 2004)

ในสภาวะทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตที่ทั้งชายและหญิงต่างออกทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพ การอยู่เป็นครอบครัวขนาดเล็กมากขึ้น อาจส่งผลให้การเตรียมตัวเป็นพ่อแม่มีความจำเป็นมากขึ้น เพราะการเป็นพ่อแม่ส่วนใหญ่จะต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพร่วมกับการเลี้ยงดูลูกซึ่งเป็นงานที่แทบจะไม่มีวันหยุด ทำให้พ่อแม่อาจเสี่ยงต่อการประสบปัญหาทางสุขภาพจิต ดังนั้น การป้องกันหรือการช่วยเหลือจึงเป็นสิ่งสำคัญ ด้วยเหตุนี้ การมีเครื่องมือเพื่อใช้ประเมินหรือติดตามความเปลี่ยนแปลงของพ่อแม่ที่ประสบกับภาวะนี้ อาจช่วยเหลือพ่อแม่ผู้ปกครองที่อยู่ในภาวะกำลังหมดไฟ เพื่อจะได้ทำการช่วยเหลือและป้องกันไม่ให้เกิดผลลบต่อตัวพ่อแม่เอง และตัวลูกในที่สุด

แม้ภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ และภาวะซึมเศร้า อาจมีผลกระทบคล้ายคลึงในบางเรื่อง เช่น ก่อให้เกิดอาการติดเหล้า มีปัญหาการนอนไม่หลับ มีอาการทางกายบางอย่าง แต่ผลกระทบภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่และภาวะหมดไฟในการทำงานที่แตกต่างจากภาวะซึมเศร้า คือ ภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่อาจก่อให้เกิดการทอดทิ้งลูก หรือการมีพฤติกรรมรุนแรงกับลูก และภาวะหมดไฟในการทำงานอาจจะทำให้เกิดการอยากลาออกจากงาน ซึ่งไม่ใช่ลักษณะของภาวะซึมเศร้า (Mikolajczak et al., 2020) นอกจากนั้น ในการศึกษาลักษณะของแบบประเมิน parental burnout inventory (Roskam et al., 2017) พบว่าช่วงของค่าสหสัมพันธ์มีคะแนนอยู่ระดับต่ำ-กลางกับการภาวะหมดไฟในการทำงาน ภาวะเครียดในพ่อแม่ และภาวะซึมเศร้า จึงมีข้อเสนอแนะว่าภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ไม่ใช่ภาวะหมดไฟในการทำงาน หรือความเครียด หรือซึมเศร้า (Roskam et al., 2017)

อย่างไรก็ตาม แบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ (parental burnout) ยังไม่มีการสร้างขึ้นในประเทศไทยหรือแม้ในต่างประเทศเอง จนกระทั่ง Roskam et al. (2017) ได้พัฒนาแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ (parental burnout inventory: PBI) ขึ้น PBI เป็นเครื่องมือที่ถูกออกแบบและพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ มีการศึกษาคุณภาพของแบบวัดชุดนี้ มีความเที่ยงตรงโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน CFI = 0.95, RMSEA = 0.06 และความเชื่อมั่นทั้งฉบับด้วยการศึกษาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาคเท่ากับ 0.91 มีจำนวนข้อคำถาม 22 ข้อ ต่อมาในปี 2018 Roskam et al. (2018) ได้ตรวจสอบสังกัปของภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่และวิเคราะห์องค์ประกอบของแบบประเมินภาวะหมดไฟ (parental burnout inventory:

PBI) อีกครั้ง โดยการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นแม่ที่อยู่ในสภาวะหมดไฟ ทำให้ได้พบว่ามิติของภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่สามารถแบ่งออกเป็น 4 มิติ ประกอบด้วย 1. มิติของความอ่อนล้าในการเป็นพ่อแม่ (emotional in one's parental role) 2. ความเป็นพ่อแม่ที่ต่างไปจากเมื่อก่อน (contrast with previous parental self) 3. ความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการเป็นพ่อแม่ (feelings of being fed up with one's parental role) และ 4. ความห่างเหินทางอารมณ์กับลูก (emotional distancing from one's children) และมีการเพิ่มจำนวนข้อคำถามรวมเป็น 23 ข้อ และเรียกแบบประเมินชุดนี้ว่า parental burnout assessment (PBA)

จากเหตุผลที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาแบบประเมินชุดนี้ โดยการแปลแบบประเมิน parental burnout assessment แบบ translation, cross cultural-adaptation ร่วมกับการศึกษาความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบประเมิน หวังว่าจะช่วยในการศึกษาภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ในบริบทประเทศไทยที่มีความแตกต่างหลายด้านจากประเทศในแถบทวีปยุโรป ซึ่งเป็นต้นฉบับของแบบประเมินชุดนี้ อาทิ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจส่งผลต่อความเชื่อและวิถีปฏิบัติของคนในสังคมนั้น ๆ และอาจรวมถึงความเชื่อ ค่านิยมและวิถีปฏิบัติในการเป็นพ่อแม่ด้วย ทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ในประเทศไทย รวมถึงสามารถใช้ข้อมูลจากแบบประเมินเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนป้องกันหรือช่วยเหลือพ่อแม่หรือผู้ปกครองต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อแปลแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ (parental burnout assessment: PBA) เป็นภาษาไทยและศึกษาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมิน

2. เพื่อศึกษาค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ (parental burnout assessment: PBA) ฉบับภาษาไทย

วัสดุและวิธีการ

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา คือ พ่อแม่ที่มีลูกอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 18 ปี และมีทั้งพ่อและแม่อาศัยอยู่ร่วมกันในบ้านเดียวกัน โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จากพ่อแม่ในจังหวัดเชียงใหม่ คือ เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์คุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้คำแนะนำของ Hair et al. (2006) ที่ระบุว่าควรใช้กลุ่มตัวอย่างมากกว่า 300 คนเพื่อลดความคลาดเคลื่อนในการวิเคราะห์ เนื่องจาก Heywood case ที่ทำให้ความแปรปรวนจากความคลาดเคลื่อนมีค่าน้อยกว่าศูนย์ นอกจากนี้ ยังพิจารณาจากการคำนวณโดยใช้ข้อคำถามคูณด้วยสิบ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้มีข้อคำถามทั้งสิ้น 23 ข้อในการตรวจสอบโครงสร้างองค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังนั้น ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่า 240 คน โดยการเก็บข้อมูลครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยจำนวน 517 คน

เกณฑ์การคัดเข้า คือ พ่อแม่ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยและลงนามยินยอมในเอกสารเพื่อเข้าร่วมวิจัย และเป็นผู้ใช้ภาษาไทยเป็นหลักในการสื่อสาร สามารถพูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่ว โดยเป็นพ่อแม่ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูลูก และอาศัยอยู่ร่วมกันในบ้านเดียวกันที่ลูกเรียนอยู่ในโรงเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เกณฑ์คัดออก คือ พ่อแม่ที่ไม่ประกอบอาชีพหรือไม่สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ รวมถึงพ่อแม่ที่มีความเจ็บป่วยทางกาย/จิต

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. โครงสร้างของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่

แบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ (parental burnout assessment: PBA) ต้นฉบับ (Roskam et al., 2018) เป็นแบบสอบถามชนิดที่ให้ผู้ตอบประเมินตนเอง (self-reported) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 23 ข้อ วัดภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความอ่อน

ล้าในการเป็นพ่อแม่ (exhaustion in one's parental role: EX) มีข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นพ่อแม่ที่ต่างจากที่เคยเป็น (contrast with previous parental self: CO) มีข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ องค์ประกอบที่ 3 ความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการเป็นพ่อแม่ (feelings of being fed up with one's parental role: FU) มีข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ และองค์ประกอบที่ 4 ความห่างเหินทางอารมณ์กับลูก (emotional distancing from one's children: ED) มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ มีการตอบเป็นมาตรลิเคิร์ท โดยให้คะแนนอยู่ระหว่าง 0 คะแนน (ไม่เคย) ถึง 7 คะแนน (ทุกวัน)

2. กระบวนการแปลและตรวจสอบคุณภาพแบบประเมิน

2.1 ผู้วิจัยขออนุญาตผู้พัฒนาเครื่องมือเพื่อแปล จากนั้นทำการแปลเครื่องมือเป็นภาษาไทย (forward translation) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษกลุ่มที่ 1 ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นกับการวิจัยนี้ จำนวน 2 ท่าน ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญทำการเปรียบเทียบผลของการแปล หากมีความแตกต่างในการแปลจะถูกอภิปรายและหาข้อยุติ จากนั้นทำการแปลเครื่องมือย้อนกลับ (back-translation) โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษกลุ่มที่ 2 ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ จำนวน 2 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญที่แปลในขั้น forward translation และ back-translation ทำการพิจารณาให้มีความเทียบเท่ากัน (equivalence) ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความหมาย (semantic) ด้านสำนวน (idiomatic) ด้านประสบการณ์ (experiential) และด้านแนวคิด (conceptual) สำหรับความแตกต่างในการแปลหรือการแก้ไขจะถูกอภิปราย และหาข้อยุติด้วยมติของที่ประชุม และได้เครื่องมือคือแบบประเมิน PBA ภาษาไทย ฉบับทดลอง

2.2 จากนั้นศึกษาหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาไทย โดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชและจิตวิทยา ประกอบด้วยจิตแพทย์ นักจิตวิทยาคลินิกและนักวิชาการทางจิตวิทยา รวม 5 ท่าน ด้วยการคำนวณหาค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity index-CVI) รายข้ออยู่ในช่วง .80 - 1.00 เมื่อพิจารณาค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาทั้งฉบับ (S-CVI) ได้เท่ากับ .95 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ที่ควรมากกว่า .80 ขึ้นไป (Cronbach, 1952 cited in Boateng et al., 2018)

2.3 นำแบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (tryout) กับพ่อแม่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อศึกษาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัด โดยเลือกใช้วิธีวิเคราะห์ความสอดคล้องภายในด้วยการใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach's alpha) ซึ่งค่าดังกล่าวควรเกิน .70 ขึ้นไปถึงจะยอมรับได้ ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาคในกลุ่มทดลองใช้นี้พบว่ามีค่าเท่ากับ .96

2.4 การตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาอันได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างทฤษฎีและความเชื่อมั่น โดยนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 517 คน ด้วยการให้กลุ่มตัวอย่างตอบในกระดาษแบบประเมิน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพื้นฐาน จำนวน ค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้โปรแกรม LISREL สำหรับการตรวจสอบคุณสมบัติการวัดทางจิตวิทยาได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างทฤษฎีของแบบจำลองการวัด 4 องค์ประกอบในกลุ่มตัวอย่างคนไทย และความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (composite reliability) (Hair et al., 2006)

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รหัสโครงการวิจัย CMUREC 61/046

ผลการศึกษา

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาไทย โดยอาศัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง

เชิงโครงสร้างทฤษฎี โดยพิจารณาว่าโครงสร้างองค์ประกอบ (factor structure) และความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (composite reliability) โดยเก็บข้อมูลจากพ่อแม่คนไทยที่มีลูกอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 18 ปี อาศัยอยู่ร่วมกันในบ้านเดียวกันที่ลูกเรียนอยู่ในโรงเรียน อำเภอเมือง จำนวน 517 คน

กลุ่มตัวอย่างมีฐานะเป็นพ่อและแม่ไล่เลี่ยกัน คือ เป็นแม่จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 52.03 เป็นพ่อจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 47.97 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงอายุ 40-45 ปี รองลงมาอายุอยู่ในช่วง 35-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.82 และ 25.92 ตามลำดับ ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.42 รองลงมาคือระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 20.50 และส่วนใหญ่มีจำนวนบุตร 2 คน รองลงมาคือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 59.38 และ 29.98 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	248	47.97
	หญิง	269	52.03
อายุ	ต่ำกว่า 35 ปี	31	6
	35-39 ปี	134	25.92
	40-44 ปี	180	34.82
	45-49 ปี	98	18.96
	50-54 ปี	54	10.44
	55-60 ปี	14	2.71
	60 ปีขึ้นไป	4	0.77
	ไม่ระบุ	1	0.19
ระดับการศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	22	4.26
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.	58	11.22
	ปริญญาตรี	271	52.42
	ปริญญาโท	106	20.50
	ปริญญาเอก	13	2.51
	อื่น ๆ	39	7.54
	ไม่ระบุ	8	1.55
จำนวนบุตร	1 คน	155	29.98
	2 คน	307	59.38
	3 คน	40	7.74
	4 คน	9	1.74
	5 คน	1	0.19
	ไม่ระบุ	5	0.97

การแปลไปข้างหน้าและการแปลย้อนกลับโดยผู้แปลที่มีความเชี่ยวชาญทั้งสองภาษาและคุ้นเคยกับสองวัฒนธรรม รวมถึงการเทียบเคียงทางความหมาย สำนวน ประสบการณ์ และแนวคิดโดยผู้แปลทั้ง 4 คน และนักวิจัยที่มีความคุ้นเคยกับการใช้แบบประเมินทางจิตวิทยา 3 คน ได้แบบประเมินก่อนนำไปใช้จริง เพื่อนำไปหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเชื่อมั่น ดังแสดงตัวอย่างในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการแปลไปข้างหน้าและการแปลย้อนกลับของแบบประเมินชุดก่อนนำไปใช้

ข้อความจากต้นฉบับ	การแปลไปข้างหน้า คนที่1 (F1)	การแปลไปข้างหน้า คนที่2 (F2)	ข้อความ หลังการสังเคราะห์	การแปลย้อนกลับ คนที่ 1 (B1)	การแปลย้อนกลับ คนที่ 2 (B2)	ข้อความหลังการเทียบเคียงทางความหมาย สำนวน ประสบการณ์ แนวคิด
PBA32: I have the sense that I'm really worn out as a parent	ข้าพเจ้าสัมผัสได้ว่าไม่มีเรี่ยวแรงที่จะทำหน้าที่ผู้ปกครอง	ฉันรู้สึกว่าอ่อนล้าในฐานะพ่อแม่	ฉันสัมผัสได้ว่าฉันเหนื่อยล้ามากในฐานะพ่อแม่	I know that I am burned out in my status as a parent.	I sense that I am very tired as a parent.	EX2 ฉันสัมผัสได้ว่าฉันเหนื่อยล้ามากในฐานะพ่อแม่
PBA16: I feel as though I've lost my direction as a dad/mum	ข้าพเจ้ารู้สึกหลงทางในการทำหน้าที่พ่อแม่	ฉันรู้สึกหลงทางในบทบาทของความเป็นพ่อ/แม่	ฉันรู้สึกว่าฉันเคว้งคว้าง ไร้ทิศทางในการทำหน้าที่พ่อแม่	I feel directionless in my role as a parent.	I feel that I am lost as a parent.	CO6 ฉันรู้สึกว่าฉันไร้ทิศทางในการทำหน้าที่พ่อแม่
PBA34: I don't enjoy being with my child(ren)	ข้าพเจ้าไม่มีความสุขเวลาอยู่กับบุตร	ฉันไม่ชอบอยู่กับลูก	ฉันไม่มีความสุขเวลาที่ได้อยู่กับลูกของฉัน	I don't feel happy when I am with my children.	I do not feel happy when being with my child.	FU5 ฉันไม่ได้เพลิดเพลินเวลาอยู่กับลูก
PBA49: I'm no longer able to show my child(ren) how much I love them	ข้าพเจ้าไม่สามารถแสดงความรักให้บุตรได้อีกต่อไป ว่าข้าพเจ้ารักบุตรมากแค่ไหน	ฉันไม่สามารถแสดงความรักต่อลูกได้อีกต่อไป	ฉันไม่สามารถแสดงให้ลูกรู้ได้อีกต่อไปว่าฉันรักเขามากแค่ไหน	I can no longer express to my child how much I love them.	I cannot my child how much I love him/her any longer.	ED3 ฉันไม่สามารถแสดงให้ลูกรู้ได้อีกต่อไปว่าฉันรักเขามากแค่ไหน

ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการแจกแจงปกติของตัวแปรสังเกตในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 23 ตัวแปรสังเกต ซึ่งเป็นคะแนนของข้อคำถามทั้ง 23 ข้อของแบบวัดฉบับภาษาไทย เพื่อตรวจสอบการแจกแจงโดยพิจารณาจากค่าความเบ้ร่วมกับความโด่ง (skewness and kurtosis combined) ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรสังเกตทั้ง 23 ตัวแปรมีค่าความเบ้กับความโด่งระหว่าง 54.26-588.70 และมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าความเบ้เป็นค่าบวกซึ่งสะท้อนให้เห็นปัญหาจากการแจกแจงแบบเบ้ขวา (right skewed) ของข้อมูล ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการแปลงคะแนนของตัวแปรสังเกตทั้งหมดเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว (Tabachnick & Fidell, 2007) โดยใช้คำสั่งแปลงเป็นคะแนนปกติ ผลการแปลงคะแนนดังกล่าว พบว่าค่าความเบ้และความโด่งดีขึ้น แต่ยังพบปัญหาของการแจกแจงแบบเบ้ขวาอยู่ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลดังกล่าวเป็นไปตามที่ผู้พัฒนาแบบวัดฉบับภาษาไทยได้คาดไว้และเป็นไปตามงานวิจัยในอดีต (Roskam et al., 2017) ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของการตอบตัวชี้วัดในแบบวัดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิตของบุคคล นอกจากนี้ยังตรวจสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตทุกคู่ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติทุกคู่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .19 จนถึง .89

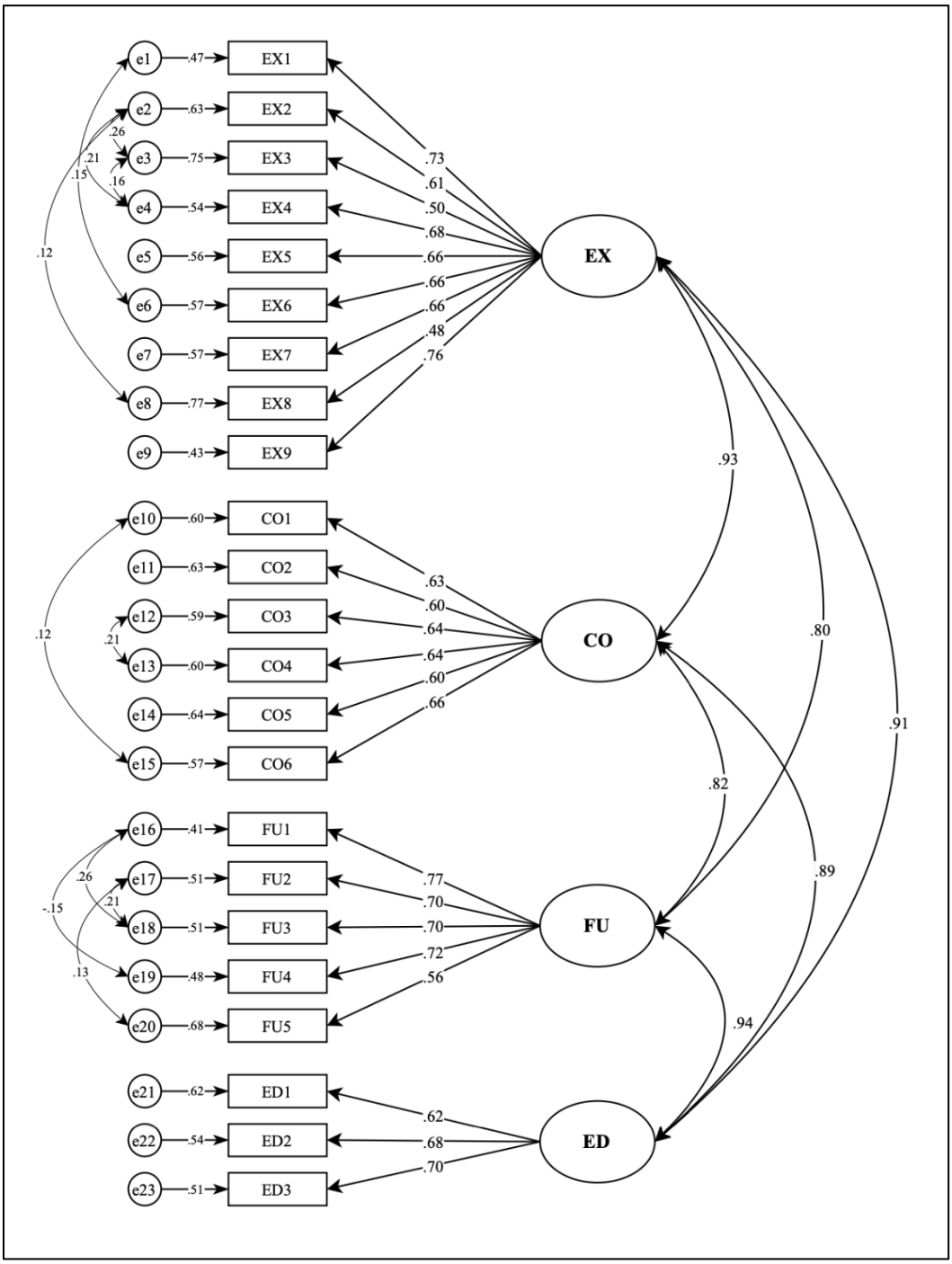
ผลการตรวจสอบดังกล่าวแสดงถึงข้อตกลงเบื้องต้นก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน โดยใช้ข้อคำถาม 23 ข้อ ปรับแก้แบบจำลองการวัดโดยพิจารณาค่าดัชนีปรับแก้ (modification index) ในโปรแกรม LISREL ร่วมกับการปรึกษาจากผู้พัฒนาแบบวัดต้นฉบับ ผู้วิจัยจึงปรับแก้โดยอนุญาต

ให้ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น 11 คู่ พบว่า แบบจำลองการวัดภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ที่ปรับแก้แล้วมีค่าดัชนีความกลมกลืนทุกตัวอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ดังแสดงไว้ในตารางที่ 2 และภาพที่ 1 แสดงว่าหลังจากดำเนินการปรับแบบจำลองการวัดแล้ว พบว่า แบบจำลองการวัดมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากกลุ่มตัวอย่างพ่อแม่คนไทย (χ^2= 877.55, df = 213, p <.01; NC = 4.16; CFI = .97; NNFI = .96; RMSEA = .079; AIC = 1003.55; ECVI = 2.02) ถึงแม้ว่าค่าไคสแควร์ที่ใช้สำหรับการทดสอบความกลืนแบบวิธีการดั้งเดิมจะมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดังกล่าวอาจได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้ ทั้งนี้ Tabachnick and Fidell (2007) กล่าวว่าในกรณีที่ตรวจสอบความกลมกลืนจะต้องพิจารณาค่าปรับแก้ของค่าไคสแควร์ ได้แก่ normed chi-square (NC) ซึ่งควรมีค่าน้อยกว่า 5 ก็เป็นระดับที่ยอมรับได้ (Bollen, 1989) นอกจากนี้ยังพิจารณาค่าดัชนีอื่น ๆ ตามคำแนะนำมาตรฐานของ Kline (2016) ได้แก่ ดัชนีวัดกลุ่ม incremental fit index ที่เปรียบเทียบความกลมกลืนแบบจำลองในการวิจัยกับแบบจำลองพื้นฐานที่สมมุติว่าตัวแปรไม่สัมพันธ์กัน ซึ่งในการวิจัยนี้เลือกใช้ค่าดัชนี comparative fit index (CFI) ที่ควรสูงกว่า .90 และดัชนี non-normed fit index (NNFI) ที่ควรสูงกว่า .80 นอกจากนี้ยังพิจารณาจากค่าดัชนี root mean square error of approximation (RMSEA) ที่สะท้อนถึงการขาดความสอดคล้อง (lack of fit) และการกำหนดแบบจำลองการวัดที่ผิด ค่า RMSEA สำหรับการวัดที่ดีควรเข้าใกล้ศูนย์ โดยทั่วไปแล้วควรมีค่าต่ำกว่า .08 จากข้อค้นพบข้างต้นพบว่าค่าดัชนีวัดทุกตัวอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพึงพอใจแสดงว่าแบบจำลองมีความกลมกลืนดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยยังพิจารณาค่าดัชนีกลุ่ม predictive fit indices สำหรับใช้เปรียบเทียบแบบจำลอง ได้แก่ ค่า Akaike information criteria (AIC) และค่า expected cross-validation index (ECVI) แบบจำลองการวัดที่นำมาเปรียบมีค่าดัชนีทั้งสองน้อยกว่าแสดงว่ามีความกลมกลืนมากกว่า จากผลการวิเคราะห์พบว่าแบบจำลองหลังปรับแล้วมีความกลืมกลืนดีกว่าแบบจำลองของ Roskam et al. (2018) และแบบจำลองการปรับ

ตารางที่ 3 แสดงการทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองทฤษฎีการวัดก่อนและหลังปรับแบบจำลอง

แบบสอบถาม	χ^2	df	NC	CFI	NNFI	RMSEA	AIC	ECVI
แบบสอบถาม PBA ต้นฉบับ (Roskam et al. 2018)	1391.07	224	6.21	.94	.94	.10	1495.07	3.00
ก่อนปรับแบบจำลอง	1939.15	230	8.43	.92	.92	.12	2031.15	4.08
หลังปรับแบบจำลอง	887.55	213	4.16	.97	.96	.07	1003.55	2.02

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของแบบจำลองการวัดของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ที่ปรับแก้แล้ว จำนวน 23 ข้อ โดย EX คือ ความอ่อนล้าในการเป็นพ่อแม่; CO คือ ความเป็นพ่อแม่ที่ต่างไปจากเมื่อก่อน; FU คือ ความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการเป็นพ่อแม่; ED คือความห่างเหินทางอารมณ์กับลูก

ความเชื่อมั่นของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาไทย

ผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาไทยจากหลักฐานของความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (composite reliability: CR) ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่นำความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนในการวัดมาคำนวณร่วมด้วย เป็นการวัดค่าความเชื่อมั่นที่แก้ไขปัญหาของค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของครอนบาคที่ค่อนข้างเคร่งครัดและมีการประมาณค่าต่ำเกินไปเพราะยึดถือสมมติฐานของ Tau-equivalent model (Raykov, 1997) ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันในการศึกษานี้

การใช้ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบมีความเหมาะสมมากกว่า ค่าดังกล่าวถ้าคำนวณได้ .70 ขึ้นไปแสดงถึงความเชื่อมั่นที่ดีขององค์ประกอบการวัด อีกทั้งเป็นหลักฐานหนึ่งของความเที่ยงเชิงเหมือน (convergent validity) อีกด้วย

สูตรในการคำนวณค่าความเชื่อมั่นจะใช้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (standardized factor loading) และความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนในการวัดของตัวแปรสังเกตแต่ละตัว (Hair et al., 2006) ดังนี้

$$CR = \frac{(\sum \lambda)^2}{(\sum \lambda)^2 + (\sum \delta)}$$

เมื่อคำนวณค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบตามสูตรข้างต้น พบว่า ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (composite reliability: CR) ของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาไทย ในองค์ประกอบที่ 1 ความอ่อนล้าในการเป็นพ่อแม่ มีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบเท่ากับ .86 องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นพ่อแม่ที่ต่างไปจากเมื่อก่อน มีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบเท่ากับ .92 องค์ประกอบที่ 3 ความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการเป็นพ่อแม่ มีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบเท่ากับ .95 และองค์ประกอบสุดท้ายด้านความห่างเหินทางอารมณ์กับลูก มีค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบเท่ากับ .80 โดยสรุปแล้วแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาไทยมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อคำถามและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาไทยที่ปรับแก้แล้ว จำนวน 23 ข้อ

องค์ประกอบและข้อคำถาม		ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน
องค์ประกอบที่ 1 ความอ่อนล้าในการเป็นพ่อแม่: EX (CR = .86)		
EX1	ฉันรู้สึกหมดเรี่ยวแรงในบทบาทของการเป็นพ่อแม่	.73
EX2	ฉันสัมผัสได้ว่าฉันเหนื่อยล้ามากในฐานะพ่อแม่	.61
EX3	ฉันรู้สึกเหนื่อยจากบทบาทพ่อแม่มากถึงขั้นที่ว่านอนเท่าไหร่ก็ไม่พอ	.50
EX4	เมื่อฉันตื่นเช้าขึ้นมาและต้องเผชิญกับอีกวันในการเลี้ยงลูก ฉันก็มีความรู้สึกเหนื่อยล้าก่อนที่จะเริ่มต้นเสียอีก	.68
EX5	เพียงแค่คิดถึงทุกอย่างที่ต้องทำเพื่อลูก ฉันก็รู้สึกเหนื่อยล้าแล้ว	.66
EX6	ฉันสูญสิ้นกำลังในการเลี้ยงดูลูกของฉัน	.66
EX7	บทบาทการเป็นพ่อแม่ของฉันนั้น ได้ผลาญทรัพยากรทั้งหมดของฉันไปจนหมด	.66
EX8	บางครั้งฉันรู้สึกว่าฉันกำลังเลี้ยงลูกตามความเคยชิน	.48
EX9	ฉันกำลังอยู่ในสภาพการที่ต้องเอาตัวรอดไปวัน ๆ ในฐานะบทบาทการเป็นพ่อแม่	.76
องค์ประกอบที่ 2 ความเป็นพ่อแม่ที่ต่างไปจากเมื่อก่อน: CO (CR = .92)		
CO1	ฉันคิดว่าตอนนี้ฉันไม่ได้เป็นพ่อ/แม่ที่ดีดังที่เคยเป็น	.63
CO2	ฉันบอกกับตัวเองว่า ฉันไม่ใช่พ่อแม่แบบที่เคยเป็นอีกต่อไป	.60
CO3	ฉันรู้สึกละอายใจกับการเป็นพ่อแม่อย่างที่ฉันกำลังเป็นอยู่นี้	.64
CO4	ฉันหมดความภาคภูมิใจกับตัวเองในฐานะพ่อแม่แล้ว	.64
CO5	ฉันมีความรู้สึกว่าฉันไม่เป็นตัวของตัวเองอีกต่อไปเมื่ออยู่กับลูก	.60
CO6	ฉันรู้สึกว่าฉันไร้ทิศทางในการทำหน้าที่พ่อแม่	.66
องค์ประกอบที่ 3 ความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการเป็นพ่อแม่: FU (CR = .95)		
FU1	ฉันไม่สามารถรับบทบาทการเป็นพ่อแม่ได้อีกต่อไป	.77
FU2	ฉันทนกับการเป็นพ่อแม่ไม่ไหวแล้ว	.70
FU3	ฉันรู้สึกเหมือนว่าฉันไม่สามารถทนการเป็นพ่อแม่ได้แล้ว	.70
FU4	ฉันรู้สึกเหมือนว่า ฉันไม่สามารถรับมือกับการเป็นพ่อแม่ได้	.72
FU5	ฉันไม่ได้เพลิดเพลินเวลาอยู่กับลูก	.56

องค์ประกอบและข้อคำถาม		ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน
องค์ประกอบที่ 4 ความห่างเหินทางอารมณ์กับลูก ED (CR = .80)		
ED1	ฉันแค่ทำในสิ่งที่ฉันต้องทำเพื่อลูกของฉัน แต่ไม่ทำมากไปกว่านั้น	.62
ED2	นอกเหนือจากกิจวัตรทั่วไป (เช่น พาขึ้นรถ ป้อนอาหาร พาเข้านอน) ฉันไม่สามารถทุ่มเทเรื่องอื่น ๆ เพื่อลูกได้อีกต่อไป	.68
ED3	ฉันไม่สามารถแสดงให้ลูกรู้ได้อีกต่อไปว่าฉันรักเขามากแค่ไหน	.70

โดยสรุปแล้ว หลักฐานจากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันตามทฤษฎีและการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นขององค์ประกอบแสดงให้เห็นว่าแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาไทยที่แปลจาก Roskam et al. (2018) จำนวน 23 ข้อ มีองค์ประกอบที่เป็นไปตามทฤษฎีซึ่งประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบตามแบบวัดดั้งเดิม ทั้งนี้การปรับปรุงแบบวัดดังกล่าวทำให้แบบจำลองการวัดและคุณสมบัติของการวัดทางจิตวิทยามีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างพ่อแม่ไทยมากขึ้น

วิจารณ์

การแปลแบบประเมินเป็นภาษาไทย และการแปลย้อนกลับ

การศึกษาครั้งนี้ประยุกต์หลักการแปลและพัฒนาเครื่องมือจาก The American Association of Orthopedic Surgeons: AAOS (Beaton et al., 2000) และวิธีการแปลแบบประเมิน aberrant behavior checklist-community (ABC-C) ของ Narkpongphun and Charnsil (2019) ซึ่งนอกเหนือจากมีกระบวนการแปลแบบ forward-backward translation แล้ว มีการพิจารณาให้มีความเทียบเท่ากัน (equivalence) โดยใช้การเทียบเท่า 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความหมาย (semantic), ด้านสำนวน (idiomatic), ด้านประสบการณ์ (experiential) และด้านแนวคิด (conceptual) เพื่อให้การแปลที่ได้สามารถรักษาแนวคิด เนื้อหา และประสิทธิภาพของเครื่องมือไว้ให้ได้มากที่สุด และยังมีความเหมาะสมและตรงตามเนื้อหาเชิงวัฒนธรรมของผู้ที่จะใช้แบบประเมิน (Beaton et al., 2000; Beaton et al., 2007)

ในวิธีการแปล การศึกษาครั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญการแปลทั้ง 4 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ซึ่งการที่ผู้แปลมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีผลอย่างมากที่จะทำให้ผลการแปลแบบประเมินจะสามารถคงเนื้อหาได้ใกล้เคียงกับแบบประเมินต้นฉบับได้มาก (Puttapaun & Sriphetcharawut, 2017) ทั้งยังเป็นบุคคลที่ไม่เคยเห็นแบบประเมินต้นฉบับมาก่อน ทำให้ลดอคติการแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย และการแปลกลับจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

การเทียบเท่ากัน (equivalence)

นอกเหนือจากการแปลแล้ว การพิจารณาให้มีความเทียบเท่ากัน (equivalence) โดยใช้การเทียบเท่า 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความหมาย (semantic), ด้านสำนวน (idiomatic), ด้านประสบการณ์ (experiential) และด้านแนวคิด (conceptual) ได้ทำให้แบบประเมินชุดนี้ได้รับการปรับข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย โดยไม่ให้เสียความหมายของต้นฉบับ เช่น ในข้อ EX8 *“บางครั้งฉันรู้สึกกำลังเลี้ยงลูกตามความเคยชิน”* มาจากคำถามต้นฉบับ *“I sometimes have the impression that I’m looking after my child (ren) on autopilot”* แม้ในแบบประเมินต้นฉบับได้พยายามสื่อให้เห็นว่ารูปเอกพจน์และพหูพจน์ของคำว่า child (ren) แต่ภาษาไทยไม่มีรูปของคำนามที่เป็นเอกพจน์หรือพหูพจน์ ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญจึงแนะนำให้เป็นคำว่า *“ลูก”* เพราะเป็นที่เข้าใจในบริบทไทย

นอกจากนั้นคำว่า *“autopilot”* ในด้านทั้งความหมายและด้านสำนวน เมื่อแปลแล้วไม่สามารถใช้คำที่เป็นความหมายตรงตัวว่า *“ระบบขับเคลื่อนอัตโนมัติ”* ได้ เนื่องจากเมื่อวางในรูปประโยคของภาษาไทยแล้ว ทำให้ไม่ตรงความหมายที่ต้องการสื่อ จึงต้องลงศึกษาในแง่แนวคิดของ autopilot ที่ถูกสร้างขึ้นมาให้นักบินได้มีโอกาสในการขับเครื่องบินในระยะไกล เนื่องจากเป็นระบบที่สามารถขับเคลื่อนได้เอง นักบินไม่ต้องคิด ทำให้สามารถพักได้ เปรียบเสมือนกับการกระทำที่ทำซ้ำ ๆ ที่ทำอย่างคุ้นเคย จนเกิดเป็น

ความเคยชิน และสมองได้พัก ถ้าเปรียบเป็นแนวคิดของภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ที่พ่อแม่มีพลังในการดูแลลูกมีปริมาณน้อย แต่ยังคงต้องดูแลลูก แต่เป็นการดูแลลูกแบบประหยัดพลัง ทำให้ที่ประชุมการเทียบเท่าด้านแนวคิดแล้ว จึงเลือกใช้คำว่า *“เคยชิน”* เพื่อใช้ในบริบทประเทศไทย

จะเห็นได้ว่าคุณสมบัติที่ผู้ทำหน้าที่แปลเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีความสามารถทั้งภาษาต้นฉบับ (ภาษาอังกฤษ) และภาษาเป้าหมาย (ภาษาไทย) อย่างเท่าเทียมกัน ร่วมกับการประชุมแต่ละขั้น รวมถึงการเทียบเท่าทำให้ได้ผลของการแปลที่มีลักษณะของเนื้อหาและแนวคิดใกล้เคียงกับต้นฉบับ (Beaton et al., 2007; Sawasdipanich & Tiansawad, 2011; Puttapaun & Sriphetcharawut, 2017)

ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบประเมิน

แบบจำลองการวัดภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาไทย ที่ปรับแก้แล้วมีค่าดัชนีความกลมกลืนอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างที่มีคุณภาพตามทฤษฎีใน 4 องค์ประกอบ (χ^2= 887.55, df = 213, p < .01, CFI = .97, RMSEA = .079) สอดคล้องกับคุณสมบัติของแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ต้นฉบับ (Roskam et al., 2018) แบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ฉบับภาษาฟินนิช (Aunola et al., 2020) และฉบับภาษาโรมาเนีย (Stănculescu et al., 2020) อย่างไรก็ตาม Cheng et al. (2020) พบว่าแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ฉบับภาษาจีนมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างแบบองค์ประกอบเดียว ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าแบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ ฉบับภาษาจีนมีลักษณะของความสัมพันธ์กันของทั้ง 4 องค์ประกอบ (inherently correlated) และสามารถรวมสี่องค์ประกอบนี้เข้าเป็นปัจจัยเดียวกัน อีกการอธิบายหนึ่งคือพ่อแม่ชาวจีนอาจมองภาพภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่แบบองค์รวม จึงทำให้ไม่สามารถแยกเป็น 4 องค์ประกอบตามต้นฉบับได้ (Cheng et al., 2020) อย่างไรก็ตาม ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยเปรียบเทียบความกลมกลืนรายข้อแบบจำลองหลายองค์ประกอบจากข้อค้นพบในการศึกษานี้กับแบบจำลององค์ประกอบเดียวของ Cheng et al. (2020) ต่อไป

ความเชื่อมั่นของแบบประเมิน

แบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ฉบับภาษาไทยทั้ง 4 องค์ประกอบมีความเชื่อมั่นระหว่าง .80-.95 อยู่ในระดับดี

สรุป

แบบประเมินภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ฉบับภาษาไทย มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและมีความเชื่อมั่นในระดับดี น่าจะเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้ทางคลินิกและทางวิจัยเกี่ยวกับภาวะหมดไฟในการเป็นพ่อแม่ อย่างไรก็ตาม หากจะนำแบบประเมินไปใช้จริง อาจมีการศึกษาเพิ่มเติม เช่น การปรับคำในบางข้อคำถามหรือมีการกลับข้อคำถามให้อยู่ในรูปประโยคทางบวก ส่วนแนวทางในการทำการศึกษาต่อไป ควรศึกษาในกลุ่มประชากรไทยที่มีเศรษฐานะหลากหลาย เนื่องจากการวิจัยใช้การสมัครใจของผู้เข้าร่วมวิจัย และเก็บข้อมูลในโรงเรียนขนาดใหญ่ ลักษณะของกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัยมีการศึกษาสูง และควรหาเกณฑ์ปกติในกลุ่มพ่อแม่ชาวไทย นอกจากนี้ บทบาทของพ่อและแม่อาจมีความแตกต่างกันในการเลี้ยงดู ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้ที่สนใจอาจศึกษาเพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติการวัดของภาวะหมดไฟระหว่างพ่อและแม่โดยใช้การวิเคราะห์เชิงยืนยันพหุกลุ่ม (multiple group CFA) เพื่อตอบคำถามดังกล่าวได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง (References)

Assel, M. A., Landry, S. H., Swank, P. R., Steelman, L., Miller-Loncar, C., & Smith, K. E. (2002). How do mothers' childrearing histories, stress, and parenting affect children's behavioural

outcomes? *Child: Care, Health, and Development*, *28*(5), 359-368.

Aunola, K., Sorkkila, M., & Tolvanen, A. (2020). Validity of the Finnish version of the parental burnout assessment (PBA). *Scandinavian Journal of Psychology*, *61*, 714-722.

Beaton, D., Bombardier, C., Guillemin, F., & Ferraz, M. B. (2000). Guidelines for the process of cross-cultural adaptation of self-report measures. *SPINE, 25*(24), 3186-91.

Beaton, D., Bombardier, C., Guillemin, F., & Ferraz, M. B. (2007). *Recommendations for the cross-cultural adaptation of the DASH & QuickDASH outcome measures*. Institute of Work and Health. http://www.dash.iwh.on.ca/sites/dash/files/downloads/cross_cultural_adaptation_2007.pdf.

Boateng, G. O., Neilands, T. B., Frongillo, E. A., Melgar-Quiñonez, H. R., & Young, S. L. (2018). Best practices for developing and validating scales for health, social, and behavioral research: A primer. *Frontiers in Public Health*, *6*, 149.

Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. John Wiley & Sons, Inc.

Cheng, H., Wang, W., Wang, S., Li, Y., Liu, X., & Li, Y. (2020). Validation of a Chinese version of the parental burnout assessment. *Frontiers in Psychology*, *11*, 321.

Crnic, K. A., Gaze, C., & Hoffman, C. (2005). Cumulative parenting stress across the preschool period: Relations to maternal parenting and child behavior at age 5. *Infant and Child Development*, *14*, 117-132.

Deater-Deckard, K. (2005). Parenting stress and children's development: Introduction to the special issue. *Infant and Child Development*, *14*, 111-115.

Feldman, R., Eidelman, A. I., & Rotenberg, N. (2004). Parenting stress, infant emotion regulation, maternal sensitivity, and the cognitive development of triplets: A model for parent and child influences in a unique ecology. *Child Development*, *75*(6), 1774-1791.

Hair, Jr., J. F., Black, W. C., Barbin, B. J., Anderson, R. E., & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis* (6th ed.). Pearson Education, Inc.

Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4 th ed.). Guilford Press.

Kwok, S., & Wong, D. (2000). Mental health of parents with young children in Hong Kong: The Roles of parenting stress and parenting self-efficacy. *Child & Family Social Work*, *5*(1), 57-65.

Latson, S. R. (1995). *Preventing parent burnout: Model for teaching effective coping strategies to parents of children with learning disabilities*. Selective Mutism Association. http://www.selectivemutism.org/wp-content/uploads/2016/06/Preventing-Parent-Burnout.pdf

Mikolajczak, M., Gross, J. J., Stinglhamber, F., Norberg, A. L., & Roskam, I. (2020). Is parental burnout distinct from job burnout and depressive symptoms? *Clinical Psychological Science. 8*(4), 673-689. https://doi.org/10.1177/2167702620917447

Narkpongphun, A., & Charnsil, C. (2019). Cross-cultural translation and psychometric properties study of aberrant behavior checklist-community, Thai version. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand*, *64*(2), 197-206. (in Thai).

Ostberg, M., & Hagekull, B. (2000). A structural modeling approach to the understanding of parenting stress. *Journal of Clinical Child Psychology*, *29*(4), 615-625.

Prasopkittikun, T., Tilokskulchai, F. & Vipuro, N. (2010). Relationship between selected factors

and parenting stress in mothers. *Nursing Science Journal of Thailand*, *28*(1), 19-27. (in Thai).

Puttapaun, P., & Sriphetcharawut, S. (2017). Cross cultural validity and reliability of the kid play profile assessment for children aged 6-9 years: Thai version. *Journal of Associated Medical Sciences*, *50*(3), 347-359. (in Thai).

Raykov, T. (1997). Scale reliability, Cronbach's coefficient alpha, and violations of essential tau-equivalence with fixed congeneric components. *Multivariate Behavioral Research*, *32*(40), 329-353.

Roskam, I., Brianda, M.- E., & Mikolajczak, M. (2018). A step forward in the conceptualization and measurement of parental burnout: The parental burnout assessment (PBA). *Frontiers in Psychology*, *9*. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.00758.

Roskam, I., Raes, M.- E., & Mikolajczak, M. (2017). Exhausted parents: Development and preliminary validation of the Parental Burnout Inventory. *Frontiers in Psychology*, *8.* https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00163.

Sawasdipanich, N., & Tiansawad, S. (2011). Instrument translation for cross-cultural research: Technique and issues to be considered. *Thai Journal of Nursing Council*, *26*(1), 19-28. (in Thai).

Stănculescu, E., Roskam, I., Mikolajczak, M., Muntean, A., & Gurza, A. (2020). Parental burnout in Romania: Validity of the Romanian version of the parental burnout assessment (PBA-RO). *New Directions for Child and Adolescent Development*, *2020*(174), 119-136.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Pearson Education, Inc.

Vigouroux, S. L., Scola, C., Raes, M.- E., Mikolajczak, M., & Roskam, I. (2017). The big five personality traits and parental burnout: Protective and risk factors. *Personality and Individual Differences*, *119*, 216-219.